

Maria Cybulska

O zmianach w prawie o ustroju sądów powszechnych [przegląd artykułu Ministra Sprawiedliwości Mariana Rybickiego, zamieszczonego w Nr 12(1963) czasopisma "Nowe Prawo"]

Palestra 8/2(74), 42-43

1964

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Konstytucja państw afrykańskich. Tom I. Opr. i wstęp Ludwika Gelberga. Instytut Nauk Prawnych PAN. PWN. Warszawa 1963 r., s. 232.

Instytut Nauk Prawnych PAN w ramach badań nad problematyką prawną państw powstałych na gruzach kolonializmu przystąpił do wydawania ich konstytucji. W pierwszej kolejności są to konstytucje państw afrykańskich zawarte w omawianym tomie. Celem wydawnictwa jest ułatwienie studiowania zagadnień państwa i prawa krajów Afryki. Do niniejszego tomu weszły konstytucje siedmiu państw: Etiopii, Ghany, Gwinei, Liberii, Libii, Somali i Tunezji. Przekłady polskie oparte zostały na oficjalnych edycjach lub innych dokumentach. Źródło, z którego zaczerpnięto tekst danej konstytucji, podane jest w odsyłaczach.

Poszczególne konstytucje zostały zaopatrzone w krótkie wstępy, przedstawiające w zwięzły sposób sytuację i warunki, w jakich doszło do ich uchwalenia.

Andrzej Wiśniewski

PRZEGLĄD PRASY PRAWNICZEJ

○ zmianach w prawie o ustroju sądów powszechnych

pisze Minister Sprawiedliwości Marian Rybicki w artykule, drukowanym w nrze 12 (1963) „Nowego Prawa”, pod tytułem „Przed nowelizacją prawa o ustroju sądów powszechnych”. W chwili obecnej, jak wiadomo, projekt tej ustawy został już uchwalony i ogłoszony w Dzienniku Ustaw.

W odróżnieniu od sędziów Sądu Najwyższego, którzy wybierani są przez Radę Państwa na okres pięcioletni, sędziowie sądów powszechnych nadal powoływani będą przez Radę Państwa na czas nie oznaczony.

Istotna i korzystna zmiana została wprowadzona w zakresie odwoływania sędziów. Sędziego, który nie daje rękojmi należytego wykonywania obowiązków, może odwołać wyłącznie Rada Państwa na wniosek Ministra Sprawiedliwości. Oznacza to umocnienie pozycji sędziów, jeśli zważyć, że w dotychczasowym stanie prawnym, a mianowicie w świetle przepisów dekretu z dnia 14.V.1946 r. o tymczasowym unormowaniu stosunku służbowego funkcjonariuszy państwowych, uprawnienia co do zmiany stanowiska służbowego sędziego oraz jego zwolnienia należały do władzy naczelnej. Wprawdzie od 1957 r. w stosunku do sędziów utarła się praktyka, że Minister Sprawiedliwości w sprawie zwolnienia sędziego zwracał się każdorazowo do Rady Państwa o wyrażenie zgody, jednakże podstawa prawna w postaci art. 10 dekretu z 14.V.1946 r. pozostawała nadal w mocy.

Zwolnienie sędziego w drodze decyzji Ministra Sprawiedliwości na podstawie nowych przepisów może nastąpić jedynie wskutek ściśle określonych przyczyn, a mianowicie zrzeczenia się stanowiska przez sędziego, przekroczenia granicy wieku, trwałej niezdolności do pracy oraz niepełnienia służby z powodu choroby przez okres dłuższy niż rok.

Nowe przepisy uregulowały też sprawę małżeństw sędziowskich. Chodzi mianowicie o to, że związki wynikające z małżeństwa lub pokrewieństwa pomiędzy sędziami a adwokatami mogłyby stwarzać przekonanie o uprzywilejowanej pozycji

adwokata pozostającego w takich związkach. Dlatego też został wprowadzony zakaz pełnienia funkcji sędziego przez osobę pozostającą w związku małżeńskim z adwokatem wykonującym praktykę adwokacką na rzecz prywatnych klientów, jak również przez osoby pozostające w stosunku pokrewieństwa (do 2 stopnia) i powinowactwa (do 1 stopnia) do adwokata wykonującego praktykę na terenie tego samego województwa. Rygory te nie mają zastosowania do adwokatów-radców prawnych jednostek uspołecznionych i adwokatów zajmujących stanowiska w administracji państwowej. Zakazy powyższe wchodzi w życie po upływie roku od ogłoszenia ustawy.

Pewne zmiany zostały wprowadzone do postępowania dyscyplinarnego. Mianowicie w myśl nowych przepisów, od prawomocnego orzeczenia może być założona rewizja nadzwyczajna do Najwyższego Sądu Dyscyplinarnego, który orzekać będzie w składzie 7 sędziów. Z wnioskiem o rewizję nadzwyczajną wystąpić może Minister Sprawiedliwości, a jeśli chodzi o sędziów Sądu Najwyższego — także Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego.

Zasługuje na podkreślenie fakt zniesienia dotychczasowych ograniczeń w zakresie prawa odwołania przysługującego obwinionemu od orzeczeń skazujących na karę upomnienia i nagany. Obecnie dopuszczone zostało odwołanie od wszelkich orzeczeń, i to wnoszone zarówno przez rzecznika dyscyplinarnego, jak i przez obwinionego, dla którego nawet najniższa kara dyscyplinarna może być dotkliwa z punktu widzenia moralnego.

Na zakończenie swych wywodów Minister Rybicki podkreśla, że nowelizacja prawa o ustroju sądów powszechnych nie tylko porządkuje stan prawny w tej dziedzinie, ale również wzmacnia pozycję sądów w naszym Państwie.

Karalność drobnych przestępstw

omawia w tymże zeszycie „Nowego Prawa” (nr 12/1963) Mieczysław Szerer.

„Szkodliwość afer, konieczność jak na energiczniejszej walki z nimi — to rzeczy jasne. Natomiast jak radzić sobie z plotkami przestępczymi spływającymi szeroko na brzegi gospodarki społecznej, jak również z drobnymi przestępcami przeciwko interesowi zbiorowemu lub indywidualnemu — to sprawa zawiła, kompleksowa (...)” — pisze autor w uwagach wstępnych swego artykułu.

Zagadnienie to zostało już poruszone na łamach „Prawa i Życia” (z 4.VIII. 1963 r.) przez Jana Topińskiego, który mając na uwadze potrzebę odciążenia sądów od rozpoznawania drobnych spraw, proponuje rozszerzenie uprawnień prokuratorów przez umożliwienie zawieszania postępowania przed prokuratorem wtedy, kiedy jest rzeczą oczywistą, że sąd zastosuje zawieszenie wykonania kary, oraz upoważnienie prokuratorów do kierowania takich wypadków do sądu społecznego. Ten ostatni miałby wówczas do wyboru: a) albo uniewinnić sprawcę, b) albo zwrócić sprawę prokuratorowi w razie uznania, że waga jej przekracza właściwość sądu społecznego, c) albo wreszcie ostrzec sprawcę, że jeżeli w ciągu 3—5 lat popadnie w nowy konflikt, to grozi mu sprawa, w której nie może liczyć na zawieszenie wykonania kary.

Sędzia Szerer ustosunkowuje się krytycznie do powyższych propozycji z różnych względów. Przede wszystkim groźna do niedawna sytuacja w dziedzinie przeciążenia sądów powszechnych należy już do przeszłości. Wymiar sprawiedliwości we wszystkich ustrojach reprezentujących idee humanistyczne powinien należeć do niezawisłych sądów, zadaniem zaś prokuratora jest z reguły oskarżanie. Zastrzeżenie, że uprawnienia prokuratora ograniczałyby się tylko do spraw, w któ-